

Kommentar till Varuförsörjningsnämnsens svar på de förtroendevalda revisorernas granskning

EY genomförde på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Uppsala en granskning av Varuförsörjningsnämnden (VFN) och den upphandling av tredjepartslieferantör av förbrukningsmaterial som ledde till ett byte av leverantör den 1 oktober 2019. Det svar på granskningen som VFN inkommit med (och som för oss av oklar anledning författats av en advokatbyrå) innehåller så mycket kritik att vi ser oss föranledda att inkomma med en kommentar.

Vi kommenterar inte alla punkter som tas upp utan de mest centrala. Kursiverad text avser det vi hämtat från svaret.

Rapporten tar upp skeenden under 2017 och 2018 då revisionen redan gett ansvarsfrihet.

Kommentar: För att kunna erhålla förståelse för det som inträffade vid överlåtelsen 2019 krävs att hela upphandlings- och implementeringsprocessen granskas. Enligt God revisionssed i kommunal verksamhet (2018) har revisionen inte endast ett ansvarsprövande syfte utan även ett främjande syfte, d.v.s. granskningsrapporterna ska bidra till förbättringar. Många goda lärdomar kan hämtas ur rapporten. Det som ligger till grund för revisorernas ställningstagande utifrån rapporten är dock implementeringen och överlåtelsen 2019.

Rapporten bygger till stora delar på muntliga uppgifter.

Kommentar: Vi strävar alltid efter att i så stor utsträckning som möjligt grunda bedömningar på dokumenterade uppgifter, så även i detta fall. Den relevanta dokumentation som finns har vi tagit del av och vi har varit omsorgsfulla med att efterfråga även den dokumentation som inte kan hittas på externa hemsidor. Sammantaget har vi tagit del av en relativt omfattande dokumentation avseende styrförutsättningar, upphandling och implementering. Rapporten baseras i väsentliga delar på skriftliga dokument. När det gäller intervjuerna anser vi att det är tydligt när en uppgift kommer från en intervju. Vi kan heller inte se att det finns några indikationer på att det som framkommit i intervjuer varit felaktigt.

Advokatbyråns resonemang under punkt 3.2 i svaret liknar en metodlektion och vi vet inte vad som åsyftas utan tolkar det enbart som ett sätt att misskreditera rapporten. Vi som genomfört granskningen har 30 respektive 12 års erfarenhet av verksamhetsrevision och därtill är en av oss disputerad forskare. Vi har mycket stor vana av att värdera svar, ställa förtydligande frågor och navigera i processer där aktörerna har olika intressen.

Uppgifterna från VFN har inte verifierats

Kommentar: En viktig del i granskningsprocessen är att samtliga intervjuade får ta del av utkastet och inkomma med synpunkter på fakta eller annat. Utkastet till rapport skickades ut till de sex representanter (tre förtroendevalda och tre tjänstepersoner) för Varuförsörjningen som hade intervjuats. Svar inkom från vice ordförande och en tjänsteperson. Ytterligare en tjänsteperson inkom med mail (i ett sent skede) med svaret att "vi har synpunkter återkommer". I mail efterfrågade vi hur och när svar kunde förväntas. Svar uteblev dock.

Av rapportutkastet som skickades ut framgick att sammanfattningen med rekommendationer färdigställs efter faktagranskningen. I övrigt var utkastet komplett med iakttagelser, bedömningar och svar på revisionsfrågor.

Praxis i dessa sammanhang är att om inte en respondent kommer med synpunkter på utkastet tolkas det som att rapporten inte innehåller sakfel. Vi har många års erfarenhet av verksamhetsrevision men har aldrig varit med om att de mest berörda inte inkommit med synpunkter, inte förklarat varför och dessutom anlitat en advokatfirma för att formulera svaret på granskningen. Vi hoppas att våra uppdragsgivare, de förtroendevalda revisorerna, kan få mer information om orsaken till detta.

Granskningsrapportens slutsatser i vissa delar kan inte rimligen antas grundas på andra uppgifter än från Apotekstjänst

Kommentar. Det är inte uppenbart vad en okritisk hållning till Apotekstjänst grundar sig på. EY har inte granskat Apotekstjänst men har i rapporten konstaterat att de inte har levt upp till vad de har åtagit sig enligt avtalet. I VFN:s svar framhålls att innehållet i avsnitt 6.3 "liknar en partsinlaga" från Apotekstjänst. Vi finner denna kommentar märklig eftersom rubriken på avsnittet är "Apotekstjänsts syn på den uppkomna situationen". Vi har således varit fullt tydliga med att det är just Apotekstjänsts syn som framkom i intervjun och i text på deras hemsida. I ett tidigt skede blev vi mycket medvetna om att frågan är känslig och att det pågår en process mellan VFN och Apotekstjänst och har därför varit tydliga med att det är just Apotekstjänsts syn på situationen. Vårt uppdrag syftade inte till att bedöma vilken av aktörerna som har störst skuld i det inträffade, vårt uppdrag var att granska nämndens ageranden.

Varuförsörjningsnämndens funktion och samarbete med medlemsregionerna

"Rapporten uppvisar en brist på förståelse för hur VFN legalt och kommunalpolitiskt fungerar som samarbetsorgan och hur VFN och varuförsörjningen samarbetar med medlemsregionerna. Bristen på förståelse gäller framförallt var gränserna för VFN:s ansvarsområde gentemot verksamheterna i respektive medlemsregion går. Detta har fått till följd att revisionen gått för långt i sin granskning och ålagt VFN ett ansvar för förhållanden hos varje medlemsregion och deras kärnverksamheter som legat utanför VFN:s kontroll och ansvarsområde."

Kommentar: Vi har inte i något avseende hävdatt att VFN har något ansvar för de enskilda sjukhusens eller regionernas lagerhållning. Däremot bör VFN i sitt arbete utgå från ett processperspektiv eller helhetssyn för att underlätta processen efter att tredjepartsleverantören lämnat varorna vid leveranspunkten. Konkret innebär det att ha kännedom att om hela leveranssystemets känslighet. Ett sådant processperspektiv är praxis i modern logistik. Att VFN ska agera utifrån ett sådant perspektiv framgår dessutom av VFN:s reglemente.

Hur det i rapporten finns stöd för påståendet att den uppvisar en brist på hur VFN legalt och kommunalpolitiskt fungerar som samarbetsorgan är för oss helt främmande. För en gemensam nämnd gäller i stort sett kommunallagens regler om nämnder. Den gemensamma nämnden är en företrädare för alla de samverkande huvudmännen (OBS – ej medlemsregionerna). Den gemensamma nämnden ansvarar gentemot respektive huvudman för den verksamhet och de uppgifter som har getts nämnden. En gemensam nämnd är liksom övriga nämnder ingen juridisk person men däremot som nämnder i allmänhet en egen myndighet.

Övrigt

- ✓ De synpunkter som lämnas avseende våra slutsatser gällande riskanalyser är inte relevanta och förstärker snarare våra slutsatser.
- ✓ Av lämnade synpunkter framgår, att i vissa avseenden finns det anledning att ifrågasätta om VF genomfört upphandlingen och avtalsimplementeringen på ett

optimalt sätt. Kritiska förhållanden borde kanske ha kunna identifieras och riskhanterats på ett bättre sätt. Samtidigt framhålls att det är oklart om effekten hade kunnat bli annorlunda om VFN förfarit på annorlunda sätt. Enligt vår uppfattning är uttalandet ansvarslöst och kan tolkas som att även om VFN har gjort upphandling och implementering på "rätt sätt" hade det blivit totalt fel vid avtalsstart.

Det finns i VFN:s svar ett flertal ytterligare avsnitt där VFN med advokatfirmans hjälp framför argument för att EYs granskningsrapport "*kan ifrågasättas vad beträffar metodval, genomförande, slutsatser och saklighet*". Vi delar inte alls dessa synpunkter och både hoppas och föreslår att Varuförsörjningsnämnden använder granskningsrapporten i ett utvecklingssyfte för att undvika att liknande situationer upprepas framgent. Nämndens svar andas tyvärr inte utveckling, snarare en rättstvist.

Stockholm den 12 maj 2020

Anders Hellqvist och Gunnar Uhlin

EY